

Ὅπως τυγχάνει γνωστό, ὁ Ἄρειος, ὁρμώμενος ἀπὸ παρερμηνεῖες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, λογοκρατικούς, ὀρθολογιστικούς ἀριστοτελικούς συλλογισμούς καὶ φιλοσοφίζουσες ἐρμηνεῖες τοῦ δόγματος, «κατεσμίκρυνεν τῆς Τριάδος τὸν ἕνα, Υἱὸν καὶ Λόγον ὄντα Θεοῦ», ἀρνούμενος «τὸ ὁμοούσιον» τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα καὶ «τὸ συναϊδίον» καὶ τὸ «ἄτρεπτον Αὐτοῦ». Κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ὁ Ἄρειος ἀρνοῦνταν καὶ τὴν διδασκαλίαν περὶ Ἁγίας Τριάδος, ἀλλὰ καὶ τὸ «ἀκατάληπτον μυστήριον» τῆς ἔνσαρκης Οἰκονομίας τοῦ Προαιωνίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν Θεία Ἐνσάρκωση. Κατ' Ἄρειον, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τέλει κατέληγε «ἄνθρωπος», ἔστω καὶ σχετικὰ «τέλειος», ἐν τούτοις «ἄνθρωπος», καὶ αὐτὸ ἦταν σωτηριολογικὰ ἀπαράδεκτο καὶ ἐπικίνδυνον. Διότι, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον, καὶ ἀθεράπευτον. Ὁ δὲ ἥνεται τῷ Θεῷ τοῦτο καὶ σώζεται». (Ὅ,τι, δηλαδή, δὲν προσλαμβάνεται ἀπὸ τὸν Θεό, δὲν θεραπεύεται, διότι μόνον ὁ,τι ἐνώνεται μὲ τὸν Θεό σώζεται). Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ λόγος τῆς Σάρκωσης τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπομένως μόνον ὁ Θεὸς δύναται νὰ μᾶς σώσει καὶ ὅχι «κτίσμα» ἢ κάτι τὸ «ἐνδιάμεσο».

Πρὸς ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπιση τῆς φοβερῆς Ἀρειανικῆς αἵρεσης καὶ τῶν θεολογικῶν ἀλλὰ καὶ σωτηριολογικῶν γιὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος συνεπειῶν της, ἡ Ἐκκλησία συνῆλθε σὲ οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴν Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 325, «νεύματι» τοῦ μακαρίου ἐκείνου Βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ διετράνωσε τὴν Πίστη της στὸ περίφημον «Σύμβολον τῆς Νικαίας».

Ἀναντίρρητα, ἡ Σύνοδος τῆς Νικαίας ἀποτέλεσε κορυφαῖο τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας γεγονός, διαχρονικῆς ἀξίας καὶ σημασίας γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ τὴν Θεολογία της, ὅχι μόνον γιὰ τὴν παρελθούσα ἱστορία, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ παρὸν καὶ μέλλον.

Κατ' ἀρχάς, ὁ περίφημος θεολογικὸς ὅρος τῆς Νικαίας, καὶ μάλιστα ὅπως αὐτὸς συμπληρώνεται ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ 381 – τὸ γνωστὸ «Σύμβολον τῆς Πίστεως Νικαίας – Κωνσταντινουπόλεως» – ἀποτελεῖ διατράνωση τῆς θεολογικῆς ἀλήθειας, τῆς πίστεως καὶ τῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐνώπιον τῆς μεγάλης πρόκλησης ἀπὸ τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρειανισμοῦ ὡς ἀμφισβητοῦντος τὴν θεότητα τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου, καὶ κατ' ἐπέκταση τὸ Ὁμοούσιον τῆς Τριάδος. Ἡ θεολογικὴ ἀλήθεια τοῦ Ὁμοουσίου τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος παραμένει ἔκτοτε ἀκλόνητος στῦλος τῆς ὁμολογίας τῆς Ὁρθῆς Πίστεως, δηλαδή τῆς Πίστεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ἡ Σύνοδος τῆς Νικαίας ἐγκαινίασε ἐπίσης νέα περίοδο γιὰ τὴν ἐν γένει συνοδικὴ λειτουργία καὶ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς καθιέρωσης τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς τῶν κατ' ἐξοχὴν Ὁργάνων πρὸς διάσκεψη καὶ ἐπίλυση οἰκουμενικῆς σημασίας καὶ βαρύτητος θεολογικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπόρριψης τῆς πρακτικῆς τῆς διεκδίκησης τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς ὑπατης καὶ καθολικῆς αὐθεντίας ἀπὸ «μονοπρόσωπα Ὅργανα» ἢ ψευδώνυμες συνόδους. Ἡ δὲ αὐθεντία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων συνδέεται ὀργανικὰ μὲ τὴν συνέχιση τῆς παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἀναγνώρισης τῶν ἀποφάσεων τῶν διαφόρων Συνόδων ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ἐπίσης, ἡ Νίκαια δὲν ὑπῆρξε ἕνα αὐστηρὰ ἐνδοεκκλησιαστικὸ γεγονός, ἀλλὰ ὕψιστη μαρτυρία «πολιτικῆς θεολογίας», διότι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος «ἀνέθεσε» κατ' οὐσίαν τὴν Ἐκκλησία τὴν «ἰδεολογικὴ καὶ ἀξιακὴ» ἐνότητα τῆς ἑτερογενοῦς καὶ ἑτερόκλητης αὐτοκρατορίας, ἀνάγοντας τὴν «πολιτικὴ ἐνότητα» σὲ ζήτημα «ἐνότητας τῆς πίστεως». Γύρω ἀπὸ αὐτὴν δομήθηκε ἡ ὅλη ἐνότητα τῆς αὐτοκρατορίας, ὁδηγώντας στὸ θαῦμα τῆς «χιλιόχρονης βυζαντινῆς διάρκειας».

Ἡ 1700ῃ ἐπέτειος ἀπὸ τὴν σύγκληση τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπενθυμίζει σὲ ὅλους μας τὰ ἀρχέτυπα, τὶς παραδοχὲς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸν διηνεκῆ ἀγῶνα τῆς κατὰ τῶν κατὰ καιροὺς διαστρεβλώσεων καὶ παρανοήσεων τῆς ἀποστολικῆς Πίστεως. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι τὸ παρὸν διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο τῆς περιπύστου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν θὰ

συμβάλλει στην ανάδειξη τῆς σημασίας καὶ τῆς ἐπικαιρότητας τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου γιὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον κατὰ τοὺς διαρρεύσαντας δεκαεπτὰ αἰῶνες ἀλλὰ καὶ σήμερον καὶ γιὰ τὸ μέλλον.

Κατακλείοντας συγχαίρουμε τοὺς ὀργανωτὲς τοῦ Συνεδρίου, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ τοὺς Ἐλλογιμωτάτους καὶ Ἐλλογίμους Συνέδρους τὴν ζείδωρη χάριν καὶ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Παναγίου, Τελεταρχικοῦ καὶ Σοφοποιῦ Πνεύματος «πρὸς ὀρθοτόμηση λόγου ἀληθείας».

Μετ' εὐχῶν διαπύρων

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ